

JOSANKINAYIITZINIRI HEBER-PAANTIRI

Pawa jotaantakiri Itomi ikinkithatakotairi

1 ¹Pairani, ikowirika Pawa jiyotakairi achariniiti oityaarika, iri Kamantantaniri amironi ñaantsi. Ojyiki japiipiintakiro Pawa, tzimatsi jimataakaayitakiriri Kamantantaniriiti. ²Iro kantacha owakiraa iroñaaka, jotaantakairi Itomi irirori inkinkithatakotairi. Tima iriitaki Itomi jiwitsikakaakiri pairani jiroka kipatsi, iriitaki jashitakaaka okaatzi jiwitsikayitakiri. ³Iri Itomi ikimitakaakiri iriimi jowaniinkatani, shipakiryaa ikanta. Ari ikimiwaitakari tsika ikanta irirori Ashitariri. Tima shintsinkantsi inatzí jiñaanitakari, iro kaari inashiyitanta okaatzi jiwitsikayitakiri jaka kipatsiki. Aritaki jimonkaatapaintziro pairani imatantyaari inkitishiritakaantai, jatai inkitiki, saikapai jakopiroriki Ashitariri itsipatapaari ipinkathariwintantzi. ⁴Ari opoñaanakari janaakotziri imaninkariti Pawa, antawoiti jiñaapirotakeitakari irirori.

Iri Itomi anaakoyitairiri maninkariiti

⁵ Tima ikantawairi Pawa:
Notomi nowimi iiroka.
Naakataki piwaapatitanaa iroñaaka.

Ikantawairi ijatzi:
Naakataki piwaapatitaa.
Iirokataki notomintaa.

Tima Pawa tikaatsi apaani maninkari inkantiri kimityaawoni jiroka.
⁶ Paata aririka japiitairo jotaantairi jaka kipatsiki itakawori itomintari, inkantayiitai:

Inthaamintaiyaari maawoni imaninkariti Pawa.

⁷Tzimatsi ijatzi ikinkithatakotziri maninkariiti, jiroka ikantaitzi:
Iriitaki matakairiri imaninkariti inkimitakotyaawo tampiyainka.
Iriitaki matakairiri jotaantaniiti inkimitakotyaarimi paampari.

⁸Irooma aririka inkinkithatakotiri Itomi irirori, jiroka ikantzi:

Pawa, iiroka kantaitaachani pimpinkathariwintantai.

Ari pinkimitakotaiyaari pinkathariiti otzimimotziri jinchakiiri
jimatantari ipinkathariwintantzi. Iro kantacha aña iiroka
mataironi pintampatzikashiritai aririka pimpinkathariwintantai.

⁹ Iiroka kowirori kamiiithari, irooma kaaripirori owanaa owatsimaimi.
Iirokataki isaipatziitotai Pawa, pimpinkatharitantaiyaari. Iriitaki
piyawani matakimirori.

Isaitantaimiro yiinkantsi ari pikimoshiritairi tima panaakoyitairi
pitsitapiintawitari.

¹⁰ Jiroka pashini ikinkithatakotitziri Itomi, ikantaitaki:

Pinkatharí, owakiraa itantanakari pairani iirokataki witsikakirori
kipatsi.

Iirokataki witsikajaantakirori inkiti.

¹¹ Jiroka okaatzi piwitsikakiri, aritaki apirotaiya paata, irooma iiroka
ari pinkantaitatyani.

Ari onkimitakotaiyaawo okaatzi piwitsikani pajatomawori
kithaarintsi.

¹² Tima aririka ompajatomawoti piithaari, pankowiimawotziro,
paminai pashini owakiraari pinkithaatayiari.

Ari pinkimitagairo paata iiroka piwitsikani kipatsi ijatzti inkiti.
Irooma iiroka ari pinkantaitatyani iiro pipashinitanitai.
Iiro papirotaa.

¹³ Ikinkithatakotakiri ijatzti, ikantaitzi:

Pisaikapai nakopiroriki, ampinkathariwintanti, irojatzi paata
nowasankitaantyaariri kisaniintakimiri, aripaiti paatzikantaiyaari
piitzi.

Tima tikaatsi maninkari inkimitakaantiri Pawa inkantiri jiroka. ¹⁴ Tima
maawoni maninkariiti, apa jotaantaitziri jimitakoyitairi atziriiti awijako
shiriyitaatsini.

Antawoiti owawijaakoshiritaantsi

2 ¹Ontzimatyii ankimisantiro okaatzi jiyotaakairi, onkantya iiro
owajyaaantantawo. ²Iiro owashiñaayitairo jotaantaitantakariri
pairani maninkariiti inkamantantiro. Tima maawoni kaari
owakimpitayaawoni inkimisantairo, jowasankitaitakiri ipiyathatakawo.

³Aaka jimapiroiti jowasankitaiti, iilorika owakimpitatawo
ikinkithatakotziro antawoiti awijakoshiritaantsi, jitapaintari Awinkathariti
Jesús ikinkithatakotapaintziro. Irootaki ikamantayitairi ikaatzi
kimayitajaantakirori. ⁴Iriitajaantaki Pawa yotakaayitakairori imapirotatya
okaatzi ikamantaitakairi, tima jimatakaantakiro itasonkawintantayiitzi,
joñaagakaantakiro kaari jiñaitapiintzi, Tasorintsinkantsi antakaantakirori
jiroka, ari imatajaantakari ikowiri Pawa.

Matakirori jowawijaakoshiritantzi

⁵ Tii iri maninkariiti jimatakairi Pawa impinkathariwintairo tsika asaikayitai paata, otzimi nokinkithatakotakimiri. ⁶ Aña atziriiti jinayiti mataironi paata. Tima ikantaitaki pairani:

¿Iriipirorma atziriiti pikinkishiritakotantariri?

¿Litama pikowantari pinishironkayitairi?

⁷ Aña kapichiini iñiilo atziriiti tii janaakotantzi, iri maninkariiti anaakoniintakiriri.

Iro kantacha, irootaatsi pamathaitairi inkini ipinkatharintsitai, otzimimotairi jowaniinkawo.

Iri anaakoyitaironi maawoni piwitsikani.

⁸ Pinkimitakagairi ikanta pairani aatzikiriri iisaniintani, jompirataiyaari maawoni.

Ari inkantakaayitaiyaari Pawa atziriiti, maawoni impinkatharintsitai tima tikaatsi apaani anaakotantaatsnisi. Iro kantacha, tikira jiñaayitziro atziriiti jiroka. ⁹ Iro kantacha, tzimatsi atziri jotyaantaitakiri, irijatzi ñapaintzirori kapichiini tii janaakotantzi, iriitaki anaakotakiriri maninkariiti. Iriitaki nokinkithatakotzi Jesú. Tima iriitaki ñaakirori ikimaatsitaka irojatzi ikamantakari, ipoña jamathaitakiri ari okanta ipinkathayiitantaariri, otzimimotairi jowaniinkawo. Irootaki ikamawintantakairi maawoni, tima antawoiti inishironkayitai Pawa.

¹⁰ Owanaa otampatzikataaki tsika ikinakaakiro Pawa ishinitakiri Jesú inkimaatsiwaitya, ari jothotyaakaakiri onkaati jantiri. Tima Jirika, ashiyitariri maawoni, kantakaantzirori itzimayitantari maawoni, irijatzitaantaki kimaatsitakowintaari ikini jowawijaakoshiritairi, ari onkantya intsipatantataiyaari maawoni itomiitari janta jowaniinkawoki. ¹¹ Jiroka okantakopirota, ikimitakaantai Jesú iririntzi, tima ari akaatziri awaapatitaari Pawa. Iwaapatitari irirori itasorintsishiritakaantzi, awaapatitaari iijatzi aakaiti itasorintsishiritakaayitai Jesú. ¹² Iro ikantantakari pairani:

Nonkinkithatakotaimi iiroka isaikayitzi nirintziyitaari,

Tsikarika japatotapiintaita, ari nonthaamintaimi
nompampithagayiini.

¹³ Ikantaki iijatzi:

Nawintaani nowairi Pawa.

Ipoña iijatzi ikantzi:

Jirika Naaka, notsipayitaari itomiiti Pawa ikaatzi
ikimpoyaakaayitaanari.

¹⁴ Akantajaantayitaka aakaiti atziritzi, otzimi awatha, otzimi araani, ari ikantakari iijatzi Jesú irirori, iro jimatantakawori ikami. Aripaiti joitsinampaakiri kamaari. Tima otzimimowitatyaari kamaari

ishintsinka imaamanitariri kaamaniriiti. ¹⁵ Ari ikinakaakirori Cristo ikimitakaantaawo joimishitowaatyaimi athaawantawitawo kaamanitaantsi, okimiwaitakawo atziritanakityiimi kaamanitaantsi iro ashitayitakainimi. ¹⁶ Imapirotaty, kaari maninkariiti impokashitaki Cristo inishironkatair. Aaka ipokashitaki, ichariniyitai Abraham-ni. ¹⁷ Irootaki jatziripirotantakari ikimitai akaa jirintziyitai, ari okanta jimatantakawori ikowapiintawitakari jimatiromi pairani Ompiratasorintsipirori. Imapiro inishironkatantaki irirori, ityaaryootaki jimatantakawori, iri kantakaantakirori ipiyakotantairori Pawa akaaripiroshiriwitaka. ¹⁸ Tima atziri jinapaintzi Jesús ikimaatsiwaitapaintawo irirori inkaaripirotakaitirim. Irootaki jinishironkatantairi aakaiti inkowaitimi inkaaripiroshiritakaitaimi.

Iri Jesús anaakotziriri Moisés

3 ¹Iyikiiti oitishiritaari, nonkantimi pikaatzi ikaimashiritaimi Inkijatzi: Pinkinkishiritakotairi Cristo Jesús, iriitaki kimitakariri otyaantaari, irijatzi kimitakariri Ompiratasorintsipirori. ²Jantziri otyaantaari ityaaryooowintziro ikantziriri otyaantziriri. Ari ikantakari ijijatzi Jesús. Ikimitakotakari Moisés-ni, ityaaryooowintakiniri ijyininkapaini jashitari Pawa jiitatziri “Inampipanko Pawa”. ³Iro kantacha Jesús iri matzirori jiñaapirota janaakotziri Moisés-ni, tima iriitaki witsikakiriri pairani. Iroowaitaki ikantapiintaitzi: “Pimpinkathatiro nopanko”. Tima kaari pankotsi inkantakopiroiti impinkathaitiro, aña iri ipinkathaitzi ashitawori ipanko. Tima itzimi witsikirori pankotsi iri ñaapirotachari.^a ⁴Tima iri ashitawori pankotsi itzimi witsikakirori, iroowaitaki ikimitaakiro pairani Pawa jiwitsikantakawori maawoni. ⁵Ikantaitaki:

Moisés tyaaryooowintakiriri ijyininkapaini jiitatziri “Inampipanko Pawa”.

Iro kantacha ikimitakomachiitakari ompirataari, ikinkithatakotairo onkaati awijatsini. ⁶Iriima Cristo, iriitajaantaki tomintariri ashitawori pankotsi, iriitaki jiwtairi ikaatzi ikimitakaantaitaari pankotsi. Ari ankaatairai jirikaiti jiitaitakiri “Inampipanko Pawa” aririka antyaaryooowintairi, kiso owanairi irojatzi iwiyaantapaatyawoni kitijiyiri.

Jimakoryaaminto jashiyitaari Pawa

⁷Jiroka ikantakiri Tasorintsinkantsi:

Pinkimairi jiñaawaitzi Pawa, ikantzi:

^a 3.3 Iri Moisés kimitawori pankotsi, tima irijatzi ijyininka Judá-mirinka jiitatziri “Inampipanko Pawa”.

⁸ Iiro pikisoshiriwaitzi.

Pikimitarikari pithokashitakinari pairani jookimowaitakinawo iñaani otzishimashiki.

⁹ Ari ikowakaawitakinawo picharinii nowasankitairimi, jookimowaitakinawo iñaani,

Okantawitaka jiñaawitakawo nonishironkatakiri okaatzi 40 osarintsi.

¹⁰ Irootaki nokisantanakari,

Nokantaki: Ari ikantapiintatyat itzipinashiriwaitzi,

Tii jantayitziro nokowakairiri.

¹¹ Noyatsimankakiini nokantanaki:

Iiro nariitakaayitaari nimakoryaamintoki.

¹² Iyikiiti, ñaa powajaantzirkari Pawa, Kañaanitatsiri. Iiro pikaaripiroshiriwaitzi, iiro pithainkashiriwaitzi. ¹³ Iro kamiithatatsi pominthashiritawakaapiintya poshiritaiya. Pitataityaawoota onkantya iiro jamatawiitantzimi pantayitairo kaaripirori, iroatzi piñaantyaaawori pinkisoshiriwaiti. ¹⁴ Ilikirorika oisokiropirotanatyaaari Cristo, iroatzi iwiyaantapaatyaawoni kitijiyiri, aritaki añiilo intsipaminthayitai.

¹⁵ Irootaki ikantantaitari:

Pinkimairi jiñaawitzi Pawa, ikantzi:

Iiro pikisoshiriwaitzi.

Pikimitarikari pithokashitakinari pairani.

¹⁶ ¿Itzimikama pithokashitakariri ikimataawitakawo iñaani Pawa?

¿Kaarima jirikaiti ijiwatakiri Moisés-ni ipoñaakagaari Egipto-ki?

¹⁷ ¿Itzimikama ikisapiintakiri Pawa okaatzi 40 osarintsi? ¿Kaarima antapiintakirori kaaripirori, ikaatzi apirotainchari otzishimashiki?

¹⁸ ¿Itzimikama ikinkithatakoitakiri ikantaitaki:

Iiro nariitakaayitaari nimakoryaamintoki?

¿Kaarima jirikaiti ikantaitakiri piyathariiti? ¹⁹ Ari añiilo oita kaari jariitakaantaari, iro kantakaantakirori tii ikimisantaiyini.

4 ¹ Iinitatsi ikajyaakaakairi aakaiti kimiwaitakawori jariitakaayitaimi imakoryaamintoki. Irootaki pimpinkathatantaiyaariri, otzimikari oitya otzikaawakimiri, iro iiro pariitantaa.^b ² Tima akimairo aakaiti

^b **4.1-11** Jiroka imakoryaaminto, tzimatsi ojyakaawintachari jaka. Tima pairani, jimakoryaawintakiro Pawa jiwitskantakawori kipatsi, ikimitakaantakiro “imakoryaaminto” jiroka 7-tapaintsiri kitijiyiri jimakoryaantakari. Ikanta osamanitaki, ishitowayitai Judá-mirinkaiti janta Egipto-ki, 40 osarintsi ikinakinawaiyitaki, iroatzi jariitantakari kipatsiki ikajyaakaakiniriri Pawa. Iroatzi jiroka kipatsi jiitaitakiri “jimakoryaaminto”. Iro ojyakaawintachari iroñaaka kimitawori “Jimakoryaaminto” kimirantzinkeerti, tima tzimatsi kantatsiri: “Iro inkiti jimakoryaaminto” kimirantzinkeerti”. Tzimatsi pashini kantatsiri: “Iro ‘jimakoryaaminto’ jiroka awintaashiritaniri jowawijaakoshiritanti Pawa, tima tii okowajaanta iñaashintsiwaitaitaitya onkantya jawiakoshiritantaiyaari”.

Kamiithari Ñaantsi, ari akimitaari ikanta achariniiti pairani. Iro kantapainchari jirikaiti, tii jinintaimaitawo ikimakowitakari, tima tii jawintaashiritawo ikimawitakari.³ Irooma aakaiti awintaakari, aritaki jariitakaayitai imakoryaamintoki. Jiroka ikinkithatakotakiro jimakoryaaminto, ikantaki:

Noyatsimankakiini nokantanaki:

Iiro nariitakaari nimakoryaamintoki.

Aña ithonkatakiro pairani Pawa jantawaitani owakiraa jiwitsikantakawori kipatsi.⁴ Tima tzimatsi tsika okinkithatakota 7-tapaintsiri kitijiyiri, ikantaitzi:

Jiroka 7-tapaintsiri kitijiyiri, ari ipakaakiro jantawairi Pawa, jimakoryaaki.

⁵ Jiroka makoryaantsi irojatzi ikinkithatakotiziri, ikantaitzi:

Iiro nariitakaayitaari nimakoryaamintoki.

⁶ Ari okantari. Irootaki intzimantaiyaari makoryaashiriyitaatsini. Iriima pashini itayitakawori, tii jariiyita, tima tii ikimisantzi ikinkithawiitanari Kamiithari Ñaantsi. ⁷ Okanta awijanaki pairani ojyiki osarintsi, japiitairo Pawa ikinkithatakotairo pashini jimakoryaaminto, jiitairo “iroñaaka”.

Irootaki josankinatakotairi David-ni, ikantaki pairani:

Pinkimairi “iroñaaka” Pawa jiñaawaitzi, ikantzi:

Iiro pikisoshiriwaitzi.

⁸ Aririka jimatakiromi Josué jimakoryaapirotakairimi pairani achariniiti, iiroyta japiitairomi Pawa inkinkithatakotairo pashini jimakoryaaminto.

⁹ Ari ayotziri iinirotatsi ojyakaawintachari jimakoryaamintopirotaiyaari jashitaari Pawa. ¹⁰ Iro jojyakaawintakiri pairani Pawa jimakoryaawintakiro jantawaitani ithonkakiro. Tima ari inkimiyitaiyaari makoryaashiriyitaatsini ari onthonkaiyaari jantawaitani.

¹¹ Ontzimatyii antyaaryoowintairo ariitantaiyaari amakoryaashiriyitai, ojyakoyitarikari piyathayitainchari pairani. ¹² Tima iñaani Pawa, añaakaantaniri inatzi, shintsiñaani okanta. Okimitakawo osataamintotsi thoyimpiminitatsiri, tii ojyinkaakaanta owawiryaaatonkitantzi irojatzi inthomai iipathantsiki. Imapirotzirori iñaani Pawa kimitawaitaka omokayinatatyaimi, irootaki yotakaantironi inkinkishiritaityaari, inkowashiritaityaari iijatzi. ¹³ Ikaatzi jiwitsikakiri Pawa iiro jimatziro jimanapithatyaari iiro jiñaantaari. Aña Pawa jiyotakotairo maawoni antayitakiri, iriitaki aminakoyitaironi.

Iri Jesús anaakotziriri Ompiratasorintsipirori

¹⁴ Jirika Jesús, Itomi Pawa, iriitaki anaapirotakirori inkiti. Iriitaki ankimitakaantya Ompiratasorintsipirori. Irootaki oisokirotantyaariri awintaashiritaari ikimaitai akantaki: “Nokimisantairi Jesús”. ¹⁵ Tima Jesús ikimitaari Ompiratasorintsipirori, irootaki inishironkatantairi

ontzimirika pomirintsitzimotaini. Tima pairani tzimawitaka ikowashiriwitakari irirori, ari ikimitakotakai añaayitziro awijiyimotairi aakaiti. Tiimaita ikaaripirotapaintzi kapichiini.¹⁶ Irootaki awintaantyaariri amanamanaataiyaari Jesú kimiwaitaka aashiritaatyimi tsika ipinkatharitai. Tima aritaki inishironkayitai, aririka ankowityaashiriwaiti.

5 ¹Tima Pawa owakiriri pairani atziri Jompiratasorintsiro.

5 Iriitaki kantakowintairini atziriiti kaaripiroshiriyyatatsiri. Iri taayitaironi jashitakaitariri Pawa. ²Tima atziri jinaki jirika Ompiratasorintsaari, otzimimotziri oita pomirintsitzimoyitariri. Irootaki jamatsinkawintantariri tzipinashiriwaitatsiri atziriiti pokashitziriri, masontzishiriyatatsiri ijatzi. ³ Jimatsitawo irirori itaawinta okaatzi jashitakaariri Pawa inkini impiyakotiniri ikaaripirotashiriwaitzi, jantziro ikimitaapiintziniri atziriiti. ⁴Tikaatsimaita Ompiratasorintsaari kantatsini: “¡Naaka Ompiratasorintsaari!”, aña Pawa matakairiri jompiratasorintsitantari, ikimitaakiri jowakiri pairani Aarón-ni.

⁵Ari ikantakari ijatzi Cristo, tii ikowashitaka apaniroini inthaamintakoityaari, inkantimi: “¡Naaka Ompiratasorintsaari!” Aña Ashitariri matakirori, ikantziri:

Notomi nowimi iiroka,

Naakataki piwaapatitanaa iroñaaka.

⁶Ipoña ikantaki ijatzi:

Iiroka kantaitachani Pompiratasorintsaariti,

Ari pinkimityaari ikanta pairani Melquisedec.

⁷Tima pairani jatziritapaintzi Cristo, jiraaniintaka jamanamanaatakarí Pawa, ikaimakaimataki shintsiini jamanari. Aña Pawa, otzimimotziri ishindsighta, ari onkantakimi jowawijaakotiri iiro jowamaantaitari. Tima Cristo pinkathatasorintitaniri jinatzi, ikimisantakiri Pawa ikowakotakiriri.^c

⁸Okantawitaka Cristo iriwitaka Itomi Pawa, ikimaatsitapainta, tima iñaakiro tsika okanta tii ipiyathataita. ⁹Ikanta jimonkaatakakirí jantiri, ari imatakari jowawijaakoshiritairi inkaati kimsantairini, ari inkantitatayaani jawiakotai. ¹⁰Ari okantakari, Pawa Ompiratasorintsitakaariri, ari okimitakawo tsika okanta jompiratasorintsitakaakiri pairani Melquisedec.

Ikamantantaitziro aririka owajyaantiro awintaashiritari

¹¹Tzimatsi ojyiki nokowawitari niyotaimiri tsika ikantakota jirika. Iro kantacha owanaa opomirintsita nimatimiro, tima kisoshiri pikantayitaka,

^c **5.7** Jiroka ikantakiri Jesú, jamanamanaatakarí Pawa, ikantzi: “Ashitanarí, pishinitanaríka, pinkimitakaantinawo pomishitowaatyinami iiro nokimaatsiwaitantawo onkaati nonkimaatsityaari. Iiromaita pimatanawo okaatzi nokowawitakari naaka, iro pimati okaatzi pikowakaakinari iiroka”. Jiroka ikinakaakiro Pawa ikimisantakiri Jesú ikowakotakirí, jamawitakaakiri ikimaatsiyitakari, ishinitakiri inkamimotanti jañaagairi ijatzi.

osamani onkantya pinkimathatantyaawori. ¹²Tima osamanitaki, noñaajaantaki iirokataki yotaantanaatsinimi. Iro kantacha iinta okowa intzimi iitya yotaayitimini iirokaiti, irojatzi japiitaimiri itayitawori jiyotaantziro iñaani Pawa. Okimiwaitakawo tsika ikantaitziri ithotaitziri, tikira impaitiri tatsinaatsiri owanawontsi. ¹³Ari pikantari iirokaiti, kimiwaitakimi iinchaaniki ithotaitziri, tima tikira piñaantapiintawoota kamiithashiritakaantatsiri. ¹⁴Iriima owayitakawori tatsinaari owanawontsi, iriiwaitaki ñaantapiintakawori, tii opomirintsitzimotari jiyotziro otzimi kamiithatatsiri, otzimi kaaripirotatsiri.

6 ¹Ontzimatyli niyaatakairo niyotaapirotimiro pashini tsika ikantakota Cristo. Tii okantzi napiipiintimiro piyotsitakari iirokaiti, okimitaty okantakota jiroka: Jowajyaantairo kaaripirori kaamanishiritakaantatsiri. Jawintaashiriitaari Pawa. ²Jiyotaayitakimiro iijatzi owiinkaataantsi, iijatzi otzimikapatziiotaantsi, jañaakaayiitairi kamayitatsiri, jowasankitaayaaitairi kaaripiroshiriri. ³Irootaki aatakaantyaawori pashinitatsiri, inkaminthia iri kowatsini Pawa. ⁴Onkaminthia iiro aminaashiwaita pikimakiri, itasonkawintaitakimi, inampishiritantakimi Tasorintsinkantsi, ⁵piñaawitakawo okamiithatzimotzimi iñaani Pawa, iijatzi ishintsinka joñaagantairi paata. ⁶Tima ikaatzi ñaawitakawori jiroka, ipoña jowajyaantairo, iiro jimatairo impiyashiritai jookantaiyaawori iyaaripironka. Kimiwaitakimi iriitakimi apiitaironimi impaikakotakaantairimi Itomi Pawa, kimitawaitaka iriimi thainkimawaitakirimi iijatzi ipiyotaiyani atziriiti. ⁷Okimiwaitakawo owaantsi irinkapathatziro inkani, aririka impankiitantlyaawo, iroorika jyookanaaintsini pankirintsi pinawontsitsachari, iri Pawa tasonkawintakiriri pankitakirori. ⁸Iroorika iyoshiitachani ojyookanaki kitochii, inchashi, tii opantawo, katsimashiri inkantya pankitakirori, intaayiitairo paata.

⁹Irooma iirokaiti, nitakoyitaní, niyotajaantzi iiro pikimitakotawo nojyakaawintakiri, tima niyotaiyini naaka pantanairo kamiithari owakiraa jowawijaakoshiriyitaimi. ¹⁰Tima Pawa tampatzikashiri jinatzi, iiro ipiyakotaimiro pantayitakiri iirokaiti, pitakoyitanaari ikaatzi pairyaayitairiri Irirori, iikiro piyaatakaatziro pitakoyitari. ¹¹Irootaki nokowakoyitaimiri, ari pinkantapiintaty poñaagantairo pintyaaryooshiriyitai, irojatzi imonkaayitantaiaari okaatzi poyaakoshiritaiyarini. ¹²Iiro pipirashiriwaita iirokaiti, aña iro kamiithatatsi pinkimitakotyaari ikaatzi jatakairori ikimisantanai, ikaatzi kamaitanaawori. Tima iriitaki aayitaironi ikajyaakagaitakiriri.

¹³Tima pairani owakiraa Pawa ikajyaakaakiniriri Abraham-ni, tikaatsi anaakotirini Pawa ipairyaa kiro iwairo, iri yotironi iijatzi imapirotatya imonkaawainiti. Aña iri pairyaachari apaniroini iwairo Pawa, ¹⁴ikantakiri Abraham:

Imapiro nontasonkawintimi Naaka,
Imapiro nojyityiimiri Naaka pincharinityaari.

¹⁵Tii jathawaawaita Abraham-ni, amatsinka ikantawintaka, jiñaakiro ikajyaakagaitakiniriri. ¹⁶Tima aririka inkowapiinti atziriiti jiyoti imapiorika imatya ikajyaakagaitziriri, ipairyiilo iwairo anaakotziriri, ari jiyoiiti imapiro jimonkaawainiti paata. ¹⁷Ari okimiwitawo okaatzi jantakiri Pawa, ipairyagaa irirori imatantyaari ikajyaakaantakiri. Tikaatsi kantironi impashinitakairo okaatzi ikinkishiritakari jantiri. ¹⁸Ari okanta otzimantanakari apiti kaari ikantayiitai impashinitakaayiitairo. Iro imatantari ayotai tii ithiiyanita Pawa, irootaki kimoshiripirotakairi aakaiti awintaashiriyitaari Irirori, ayotzi ari imonkaataiya oyaakoniintziri.^d ¹⁹Iro oyaakoniintanka jojyakaawintaitziri jaka kimitawori tinari againtaatzirori antawoiti pitotsi iiro amaatanta. Ari okimitari oyaakoniintani, againtashiri owayitai. Irootaki kantakaawori ankimitakotantyaariri tyattsiri jotantotantakawo tontamawotatsiri.^e ²⁰Ari añaampiyaawo aakaiti kantatsi antyaayitai kimitakawori jiroka, aririka oyaatzishitanairi Jesús itzimi jojyakaawintaitakiri tyagaintsiri janta. Tima iri Jesús jojyakaawintaki pairani Melquisedec. Iriitaki Jesús Ompiratasorintsipirori iroñaaka, ari inkantaitatyaaani irirori.

Jompiratasorintsinka Melquisedec

7 ¹Tima Melquisedec, iri pinkathariwintantantsi Salem-ki, jompiratasorintsiti jinatzi Jinokijatzi Pawa. Iriitaki aawairiri pairani ipiyaawo Abraham-ni japirotakiri pashini pinkathari jowayiritari, itasonkawintawairi.^f ²Irijatzi ipaki pairani Abraham-ni ajyaagawontsi okaatzi jaapithatantakiri jowayirita. Tima Melquisedec, tzimatsi ojyakaawintachari iwairo. Jiroka itawori ojyakaawinta: “Pinkathari Kamiithashiriri”. Jiroka apititaintsiri ojyakaawinta iwairo ipinkathariwintantzi Salem-ki: “Pinkathari Saikakaantatsiri Kamiitha”.^g ³Tii jiyotaitziro iwairo ashitariri, tii jiyotaitzi ijijatzi itzimi ichariniyitanakari. Kimiwaitaka tii otzimimi ipoñaantanakari, tsika

^d **6.18** Tima tzimatsi apiti kantakotachari jaka kaari inkantayiitzi impashinitakaayiitairo. Jiroka itawori: “Pawa tii ithiiyanita, aritaki imonkaatatyaa okaatzi ikajyaakaantakiri”. Jiroka apititaintsiri: “Tikaatsi pashinitakaironi ipairyaka apaniroini iwairo Pawa, tima tikaatsi anaakotirini irirori”. ^e **6.19** Iro ikinkithatakoyiitzi tontamawotatsiri jotantotantaitawori tasorintsipanko, iro jiiyiitzi tasorintsisagaaki. Apa intyi Ompiratasorintsitaniri, tii jaakowintawo intyaapiinti. Iro ikantayiitzi “ari janta joñaaganta Pawa”. Irootaki ojyakaawintawori inkiti tsika añairi Pawa paata. ^f **7.1** Jiroka wairontsi “Salem” irootaki jiitatziri nampitsi Jerusalén pairani tikira jinampitawo Judá-mirinkaiti janta. ^g **7.2,4-6** Jiroka kantakotachari ipakiriri Abraham-ni pairani Melquisedec. Aririka jaapithatanti jowayirita Abraham-ni onkaati 10, apaani jashitakaatyaaari Melquisedec. Ari ikantakiro maawoni jaapithatantakiri, ontzimirika 10, apaani jashitakaatyaaari Melquisedec.

ithonkaka iijatzi, ikimitakotakari Pawa, ari ikantaitatziiro irirori Jompiratasorintsitaaritzi.

⁴Ari añiiro ñaabipori jinatzi Melquisedec. Tima Abraham-ni, achariniyitaari aakaiti, iri ipaki pairani okaatzi jaapithatziriri pinkathariiti jowayiritari. ⁵Iro kimitakawori okaatzi jantapiintyatikiri pairani Leví-mirinkaiti. Ipayitziri apaani tzimimotziriri ijyininka ontzimirika 10, tima iro oshinitaantziri Ikantakaantaitani jantayitiro Ompiratasorintsitaari. Iro jamitaiyarini, tima irimirinkaiti jinatzi ichariniyitari Abraham-ni. ⁶Iriima Melquisedec kaari ajyininkata a-Judá-mirinkatzi aaka, kaari ayotaajaitzi iita charinitariri. Iro kantacha, Abraham-ni, itzimi ikajyaakaapiroitakiniriri pairani, iriitajaantaki pakiri Melquisedec apaani kaatatsiri 10 jaapithatantakiri jowayirita. Ipoña Melquisedec itasonkawintanakiri Abraham-ni. ⁷Imapirotatyá ikantapiintaitzi: “Itzimirika tasonkawintantatsiri, janairi itzimi itasonkawintaitziri”. ⁸Itzimirika ipayiitziri apaani iitarika kaatatsiri 10 jakä kipatsiki, atziri jinayitzi, kaamaniri. Iriima Melquisedec, kimiwaitaka kañaaniri jinatyiimi irirori. ⁹Irojatzi jantakiri Leví-mirinkaiti, ikaatzi ipashitapiintaitari. Aña kimiwaitaka iriitakimi pinakowintantatsinimi, tima irootaki jantakiri ichariniiti Abraham-ni, ¹⁰itanakawo ipinakowintantaki ipashitakari pairani Melquisedec itonkiyotantawaariri jowayirita. Tima tikiraaminta itzimaajaitzi Leví-ni, aritaki jantsitakawo Abraham-ni jiroka.

¹¹Pairani, ikaatzi Ompiratasorintsitaari, ichariniiti Aarón-ni jinatzi, ikantayiitziri “Leví-mirinkaiti”. Ari okanta Ikantakaantaitakiri. Iro kantacha jirikaiti Ompiratasorintsitaari, tii jimatajaantziro jowamiithashiritanti. Arimi jimatakiro, iirotya josankinatakoitaimi pashini Ompiratasorintsitaari kimitaariri Melquisedec, kaari charinitariri Aarón-ni. ¹²Imapiro itzimai pashini Ompiratasorintsitaari kaari icharinita Aarón. Irootaki ompashinitantaiyaari Ikantakaantaitani, onkantantyaari intzimai pashini Ompiratasorintsitaari. ¹³Tima jirika ikinkithatakotitakiri kimitaariri Melquisedec, kaari ichariniiti Leví-ni, pashinimirinkaiti jinatzi, kaari tzimaajaitatsini apaani ijyininka intzimi jompiratasorintsitaityaari. ¹⁴Jirika kimitakariri Melquisedec, iri Awinkathariti Jesucristo, icharinitakari Judá. Tima pairani josankinariki Moisés-ni, tii oshinitaantsitzi jompiratasorintsitaariti charinitariri Judá.

¹⁵Ari okoñaapirotziri ontzimatyii impoki pashini Ompiratasorintsitaari kimityaarini Melquisedec, ¹⁶tii jompiratasorintsiwita inkimityaari okinkithatakotziri Ikantakaantaitani ichariniimachiini Leví-ni. Aña iri kimityaarini apaani tzimatsiri ishinsinka, kaari kaamanitatsini. ¹⁷Tima iri ikinkithatakotaki, ikantaitzi:

Iiroka kantaitaachani Pompiratasorintsitai,
Ari pinkimitaiyaari ikanta pairani Melquisedec.

18 Ari okanta, tima okaatzi Ikantakaantaitakiri, jowajyaantaitiri, tii imatziro owamiithashiritanti, tzimatsi kowityaachari. **19** Tima tikaatsi owamiithashiriti Ikantakaantaitani. Ottzimimaita pashini poyaataawori, irootaki matakaayitaironi okaakishiritairi Pawa, tima iro oyaakoniintiri.

20 Irootaki ikajyaakaakairi jiroka Pawa, tima iriitaki pairyaincha apaniroini iwairo jirotaitantyaari imapiro imonkaaty. **21** Iriima Ompiratasorintsaintsiri pairani, tii ipairyaaajaita Pawa jowantaitakariri jirikaiti. Iriima pashini, iri ipairyaaawintaka Pawa, ikantaki:

Naaka Pinkathari pairyaawintainchari apaniroini, tii
noipithokanitziro noñaani.

Iiroka kantaitaachani Pompiratasorintsitai,

Ari pinkimityaari ikanta pairani Melquisedec.

22 Ari okanta, iriitaki iroñaaka Jesús yotakaayitairori imapiro imonkaataiya okaatzi jantzimoitakairi, irootaki anaakotakirori pashini itawitanakawori pairani ikajyaakaawakaitari.

23 Tima ojyiki ikaawitaka pairani Ompiratasorintsivitainchari, ojyiki poyaayitakirri iriroriiti. Ikamapiintayitaki jirikaiti, tii okantzi jiyataktakiro jantayitirim, aña intzimi pashini poyaatyaaarini. **24** Iriima Jesús, kañaaniri jinatzi irirori, iri kantaitachani Jompiratasorintsiti.

25 Ari okanta, iri Jesús owawijaakoshiritapiintairi okaakishiritantaiyaariri Pawa, ikantakowintapiintai.

26 Iriitajaantaki Ompiratasorintsitaari akowityaapirotakiri. Jiroka ikanta irirori: Itasorintsishiritzi, ikamiiithashiritzi, ikitishiritzi, tii isaikimoyitairi kaariapiroshiriri, janaapirotairo inkiti. **27** Jirika Jesús tii ikimitari Ompiratasorintsipirowitachari pairani. Tima aririka intaayitiniri atziriiti jashitakaariri Pawa, jitawo ikowakotziri Pawa impiyakotawakiri iyaaripironka irirori. Iriima Jesús jothotyaakiro maawoni, jimonkaatakiro ishinitaka pairani apaniroini inkimitakotyaari jatsipitakaani Pawa. **28** Ikaatzi Ompiratasorintsitakaakiri pairani Ikantakaantaitani, atziri jinatzi, shipitashiriri, ikaamaniyitzi. Iriima Itomipirori Pawa pokaintsiri pairani awijaki ojyiki osarintsi, Jompiratasorintsitakaakiri Pawa ipairyaaaka iwairo. Iri monkaatajantakirori kamiithaini, ari onkantaityaani.

Iri Jesús kantakowintantaatsi owakiraatantaari kajyaakaawakaantsi

8 **1** Jiroka iroñaaka otzinkamipirotari ikantaitakiri: Iriitajaantaki Cristo Ompiratasorintsiwintairi, iri saikaatsiri jakopiroriki Pinkatharipirori, itsipataari ipinkathariwintantai inkitiki. **2** Okimiwaitaawo ari jantawaitimi tasorintsithaantiki, iro kantacha, tiimaita jantawaitzi tasorintsithaantiki jiwitsikani pairani atziriiti, aña inkitiki jantawaitai, otzimi jiwitsikakaantairi Pawa. **3** Tima ikaatzi Ompiratasorintsaintsiri pairani, tzimatsi jashitakaariri Pawa, itaayitziniri. Ari ikimitakari ijatzi

Jesucristo, tzimatsi iita jashitakaariri Pawa. ⁴Iro kantacha, tii okantawita jompiratasorintsitimi Jesucristo, isaikantawitapaintari kipatsiki, tii oshinitakaantziro Ikantakaantaitani, tima tii ijyininkamirinkaititari Levíni. ⁵Tima jirikaiti Ompiratasorintsitaari ojyakaawontsi jinamachiiyitaki, aña tzimatsi iñaampiyaitakari tsika onkantaiya tyaaryoopiroini inkitiki. Irootaki ikantaitakiriri pairani Moisés, tsika inkantya jiwitsikiro tasorintsithaanti, ikantaitakiri:

Pinkimitakaantiro piwitsikiro, tsika okanta piñaampiyakawo otzishiki. ⁶Ari ikantaari Jesús Ompiratasorintsitaari jinatzzi, janaakotairi jompiratasorintsitaitaari atziri. Tima Pawa jowakiraatai pashini kajyaakaawakaantsi, iri jowakiriri iroñaaka Cristo ikantakowintayitai, irootaki anaakotairori okaatzi ikajyaakaantawitakari pairani, iro anaakotairori itakawori kajyaakaawakaantsi. ⁷Tima tzimatsi kowityainchari itakawori kajyaakaawakaantsi kaari imonkaayitaki, irootaki okowantakari ontzimi pashini owakiraari, poyaataiyaawoni. ⁸Jiroka kowityainchari, tima ikantaitaki pairani:

Ikantzi Awinkathariti:

Paminiro onkaati awijatsini paata,
Ari napiitairo ontzimi nantzimotairiri icharinipaini Israel-ni,
icharinipaini Judá-ni.

⁹Aririka nowakiraatairo kajyaakaawakaantsi, iiro okimitaawo nantzimowitakariri ichariniiiti.

Tima pairani nokimitakaantziri nonkathataatyirimi,
Naakami iiwatairinimi nomishitowantaariri Egipo-ki.
Tii jimonkaatzimaitawo iriroriiti okaatzi ikajyaakaakinari,
Iro opoñaantari nowajaantziro nokimpoyaawintziri.
Ari ikantaki jiñaawaitaki Pinkathari.

¹⁰Japiitakiro jiñaawaitaki iijatzi, ikantzi:

Jiroka owakiraari kajyaakaawakaantsi jiñiiri paata Israel-mirinkaiti:
Ari niyoshiritakaayitairi kamiithari onkaati jantayitairi.
Onkimiwiatyawo nosankinashiritaatyiinirimi nokantakaantani,
Naakataki inkimitakaantai Iwawani,
Iriiyitaki nashitayaari Naaka.

¹¹Tii okowajaantai jiyyotaawakaawaitaiya,

Apa ikantayitairi ijyininka: “Piyoshiripirotairi Awinkathariti”.
Tima maawoni jiyyoitaina.

Ari jiyyoitaina ñaapiroriiti iijatzi ashironkaariiti, maawoni.

¹²Owanaa nonishironkatairai ikaaripiroshiriyitaki,

Ari nompiyakotainiri.

¹³Tima jiitakiro “Kajyaakaawakaantsi Owakiraari”, ari jiyyotakoyiitziro jiroka itawitakawori, kimiwaitaki pajatorimi inatyi. Tima okaatzi pajatotaintsiri, jookaitziro.

9 ¹Jiroka itakawori kajyaakaawakaantsi, iro ikantakaantakiri Pawa jiyotantaityaari tsika inkantaitya impinkathaitiri. Ari okinkithatakotari tasorintsithaanti tsika ipinkathaitziri pairani. ²Jiroka tasorintsithaanti, apiti okanta jinashitaitakawo jotantoitziro. Janta antawosagaakitzi tsika ityaapiintaitzi, ari jowayiitakiri ootamintotsi, minkochaaniki, ipoña tasorintsitanta. Ari jiiyitziro “tasorintsisagaaki”. ³Irooma inthomainta, tsika ithatashiitakiro tontamawotatsiri, oryaaninaki okanta. Ari jiititziro “tasorintsisagaakipirori”. ⁴Ari osaikiri itaantapiintaitawori kasankainkari, ari osaikiri iijatzi tasorintsinaki. Iro jiwitsikayiitziri poriryaatatsiri. Ari owakotari inthomainta iipiyokiini “maná” jiwitsikañakitashiitakiro poriryaatatsiri. Ari jowaitzirori iijatzi ikotzi Aarón-ni jyookaintsiri pairani, ari osaikitari mapikota tsika osankinataka kajyaakaawakaantsi.^h ⁵Okanta jiñokiini tasorintsinaki, ari jowaitaki jiwitsikaitziri jojyakaawo maninkariiti, iriitaki tsimankantawori ishiwanki ashitakowo tasorintsinaki. Iro jiititziri “Inishironkaminto”. Iro kantacha iiro niyaatakairo nonkinkithatakotimiro tsika okantayita apaanipaini.

⁶ Aritaki jiwitsikayiitakiro maawoni jiroka. Ojyiki jantapiintakiri Ompiratasorintsitaari janta antawoki tasorintsisagaaki, ari jantayitziro inkini impinkathatasorintsiti. ⁷Irooma iyaapirotanaki inthomainta tasorintsisagaakipiroriki, apa ishinitaitziri intyi Ompiratasorintsipirori. Apawojatzi ityaapiintzi osarintsiki. Aririka intyaaki janta, jaanaki irira piratsi intsikirisantyaawo jiiyitziro “Inishironkaminto Pawa”. Ari onkantya inishironkatantyaariri Pawa, iiro jowasankitaawintantari iyaariapiroshirinka. Ari ikimitairi iijatzi atziriiti kaarapiroshiriyatatsiri. ⁸Ari okantsitari iijatzi, tzimatsi jiyotakaayitairi Tasorintsinkantsi, jiroka okanta: Pairani otzimantawitari tasorintsithaanti, tii okantzi intyaayiti atziriiti janta otasorintsisagaakipirotsi. ⁹Jiroka okantakota: Aririka impaitiri Pawa jashitakitariri, aririka intagaitiniri, tii iro matakaajaantirini impinkathashiritairi Pawa inkini intampatzikayitairo ikinkishiritari. ¹⁰Apa intzitaiyaawo owanawontsi, imiriyiitari, inkiwayitapiintaiya iijatzi. Iro ikantakaantaitakiri okaatzi koñaayitatsiri jantaitiro, irootaki jantaiiti irojatzi jowakiraatakaantaiyaawori Pawa kajyaakaawakaantsi.

¹¹ Mataca ikoñaatai Cristo, iriitaki kimitaariri iroñaaka Ompiratasorintsitaari. Tii ityaajaitzi tasorintsisagaakipiroriki otzimi jiwitsikayitakiri atziriiti, aña jimatakiro ityaaki irirori inkitiki tsika añaampiyayitakawo iroñaaka, anaakopirotantatsiri. ¹²Tima Cristo tii ikimitari Ompiratasorintsitaari atziritatsiri tyamachiiptapiintatsiri tasorintsisagaakipiroriki jaanaki iriraani piratsi. Aña iriitajaantaki

^h **9.4** Ikantakoitziri jaka poriryaatatsiri, iriitaki oro.

shinitaincha jowamagaitiri isakotapaintziro iriraani, inkini jiñaayitairo maawoni inkantaitaatyaaani jawijakoshiriyitai.ⁱ ¹³Ojyakaawintatziiro aririka onkamiithatzimotiri Pawa iriraani piratsi, iijatzi isamampoti, kimiwaitaka iro kitiwathatakagairini atziri itzimi antakirori ipinkaitziri. ¹⁴Irooma iriraani Cristo, iro mapirotakirori okantakaakawo pikitishiritantayitaari. Tima ikimita irirori tikaatsi inkinakaashityaari, irijatzita shinitaincha jowamaitiri, ikantakaakari Tasorintsinkantsi. Iriitaki ojyipithataimiroi kaaripirori pikinkishiritani, tima pantayitakiro kaamanitakaantatsiri. Aña ontzimatyii pantayitairo ikowakaimiri Pawa, Kañaaniri.

¹⁵Iriitaki Cristo jotaantakiri Pawa inkantakowintairi atziriiti, ari okanta jowakiraatakaantaawori kajyaakaawakaantsi. Tima okantakota owakiraari kajyaakaawakaantsi, ontzimatyii inkami apaani, iro jawijakontantaiyaari piyathatakawori itanakawori kajyaakaawakaantsi. Ari jiñaitairo ishiniyyitakairo pairani ankañaanitai. Jiroka kajyaakaawakaantsi, iroowaitaki osankinarintsi tsika okinkithatakoyita okaatzi jashiyiitari, okinkithatakoyitziri iijatzi ashitaiyaawoni aririka inkamaminthataki iwaapatiitari. ¹⁶Iro kaari jiyopiroyitanta intzimi aayitironi okaatzi jashitakaayiitantari, apa jiyoyitzi aririka inkamaki iwaapatiitari. ¹⁷Iinta jañi iwaapatiitari, iiro ipitsitari ikajyaakagaitakiriri jashitaiyaawo. Apa impaitairi aririka inkamaki. ¹⁸Ari okimitari, jitantaitakawori itanakawori kajyaakaawakaantsi, tzimatsi iita kamaintsiri, iriraani jitantaitanakari. ¹⁹Tima pairani ithonkakiro Moisés jiñaanatakiniri atziriiti Ikantakaantani, jaaki iriraani piratsi, itsipataakiro jiñaa, jaaki inchashimpoki, jankowiitaki kityonkamawotsatsiri, itsikirisantakawo osankinatainchari, ari ikimitaakiri iijatzi atziriiti.^j ²⁰Ikantakiri:

Jiroka iraantsi iro oñaagantapirotoni ankajyaakaawakaiyaari, irootaki ikantakaantakiri Pawa.

²¹Itsikirisantakawo iijatzi iraantsi tasorintsithaanti, ari ikimitaakiro okaatzi saikatsiri inthomainta. ²²Ari okanta, tima kimiwaitaka arirkami intsikirisantaityaawo iriraani piratsi, jimonkaatanairo Ikantakaantaitziri, kimiwaitaka iroomi oitiwathatantatsini. Tima iiorika otzimi iraantsi, iiro ipiyakotantairo Pawa kaaripirori.

Iri Cristo matakirori jowawijaakoshiritantzi

²³Irootaki jatsipiwindantari piratsi itagaitziniri Pawa kimiwaitaka inkitiwathatakaantatyiimi. Irootaki kimitakawori okaatzi awijaintsiri inkitiki, jotaantakiri Pawa jatsipitakowintantya Cristo,

ⁱ 9.12-13,19 Ikinkithatakotziri jaka ikantaitzi piratsi, iri ikinkithatakotziri cabra-paini ipoña vaca. ^j 9.19 Kantakotachari jaka inchashimpoki, irootaki jiiyitziri iijatzi “isopo”.

inkitishiritakaantayitairi. Iro anaakotakirori jatsipitakowintanta piratsi. ²⁴Tima tii ityi Cristo tasorintsisagaakipiroriki jiwitsikamachiitani atziriiti. Aña irootataiki ojyakaawintacha inkitiki tsika ikinai Cristo, inkantakowintayitai isaiki Pawa. ²⁵Tima tii japiipiintapaintziro Cristo inkamimotanti. Ari opashinitziri jantziri Ompiratasorintsitaari tyawitapaintachari apawojatzi osarintsiki tasorintsisagaakipiroriki. Tii iri ashitaajaityaawoni iriraani isakoitziri. ²⁶Arimi jojyamachiityaarimi Cristo Ompiratasorintsitaari, ojyiki japiipiintiromi inkamawintanti. Arimi jitanatyaaawo inkimaatsiwintantyaami owakiraa iwitsikantakari kipatsi. Aña apawojatzi ikamawintantapaintzi. Ari ikantaitanaatziro joitsinampaakiro kaaripirori. ²⁷Iroowaitaki ikantaitziri: "maawoni atziri apawojatzi okanta ikami, impoña Pawa yakawintairini". ²⁸Iro jantakiri Cristo, apawojatzi ikamaki ikimaatsiwintakotari ojyiki kaaripiroshiriri. Iro kantacha iijatzi inkoñaatapai paata irirori, iiro ikimaatsitakaitawaari, aña jowawijaakotairi ikaatzi oyaakoniintakiriri.

10 ¹Iro Ikantakaantaitani ojyakawori aamparyaantsi. Tima okanta apaani aamparyaantsi tii otzmanitzi owatha, apa jiyoyiitzi tzimatsi iita ashitawo jaampari. Ari okantari iijatzi Ikantakaantaitani, iyotaakai tzimatsi paata kamithataatsini. Ikantakaantaitaki ontzimatyii intaapiintaitiniri Pawa maawoni osarintsiki, iro kantacha tii owamiithapiroshiritziri atziriiti antayitakirori. ²Arimi imapirotya owamiithapiroshiritant, ikaatzi antayitakiro arimi jowayaantakiromi, tima aritakimi oitishiritakiri, iiro iyaatzimi onkatsitzimoshiriwaitirim iantayitakiro kaaripirori. ³Aña tii ari onkantya, iro jantapiintakiri awijayitzi osarintsipaini, itaapiintayitziniri Pawa, ikinkishiritakotawo iyaaripiroshirinka. ⁴Tima jowamaayitapiintziri piratsiiti ikapathainkatakagaitziri, tii imatziro ompiyakopirotiro iyaaripironka atziri. ⁵Irooma ipokaki pairani Cristo jaka kipatsiki, ikantakiri Pawa:

Tii pikowamachiitairo jamayiitaimi piratsi jashitakaayiitimiri,
jatsipitakaityaari.

Aña naakataki potyaantaki natziriti, jatsipitakaityaanawo.

⁶ Tii apa inimotzimi itagaitzimiri piratsi okantakaantziro
iyaaripiroshirinka jirikaiti.

⁷ Nokantzi Naaka:

Pawá, nopolaki naaka nantairo pikowakaakinari iiroka,
Tima aritaki josankinatakoitakina pairani onkaati nantiri.

⁸ Pinkinkishiritiro kantatsiri jaka:

Tii pikowamachiitairo jamayiitaimi piratsi jashitakaitzimiri,
intagaitimiri jatsipitakaitani. Tii inimotzimi intaawintimiro
iyaaripiroshirinka.

Iro kantacha, ¿kaarima ikantakaantaitziri jiroka pashini? ⁹Incha pinkinkishiritiro pashini kantatsiri:

Nopokaki naaka nantairo pikowakaakinari iiroka,
Jiroka apiitainchari ikantaitakiri, ipoyaatawo itanakawori pairani.

¹⁰ Aña ikowaki Pawa onkimityaawo iwatha Cristo okaatzit agaitziniriri,
ari okanta ikamawintantapaintariri maawoni atziriiti. Ari opoña
jowamiithashiriyitai aakaiti.

¹¹ Pairani, maawoni Ompiratasorintsitaari jaminiri Pawa
jashitakaariri, japiipiintziro kitijiyiriki itainiri piratsi. Tiimaita jimatziro
jowajyaantapirotakaantiro kaaripirori. ¹² Iriima Cristo, apawojatzi ishinitaka
jowamaawintaitiri iyaaripironka atziriiti, ipoña isaikai jakopiroriki
Pawa itsipataari ipinkathariwintantzi, ¹³ ari isaikai joyaawinta irojatzi
joitsinampaantapirotaiyaariri iisanaintani, inkimitakaantairi jimakoryaakiiminto.
¹⁴ Irootaki jantantakawori apawojatzi ikamawintakiro iyaaripironka atziriiti, ari
ikantaitaatyaani jowamiithashiripiroxitairi. ¹⁵ Ari ikimitakari Tasorintsinkantsi
jiyotakaakai imapirotaty. Tima iri itakawo josankinatakaantaki:

¹⁶ Ikanta jiñaawaitaki Pinkathari, ikantzi:

Jiroka owakiraari kajyaakaawakaantsi jiñaitairi paata:

Ari niyoshiritakaayitairi kamiithari onkaati jantayiitiri.

Onkimiwaityaawo nosankinashiritaatyiinirimi nokantakaantani.

¹⁷ Ikiro ikantatzi:

Ari nompiyakotainiri ipiyathatata, jantayitakiro kaaripirori.

¹⁸ Tima aritaki ipiyakotantairo Pawa ikaaripiroshiriyiitzi, tii okamiithatai
intaayiitainiri iroñaaka.

¹⁹ Irootaki iyikiiti, tima kapathainka ikantaka Jesucristo jowamaantitakariri,
awintaashiri antsipashiritaayaari Pawa, onkimiwaityaawo antyaatyilimi
tasorintsisagaakipiroriki. ²⁰ Tima jatziritaki Cristo, irootaki okantantaari
antyaayitai inkitiki, iro ojyakaawintachari antyaatyilimi ithayiitakiro
tontamawotsiri tasorintsisagaakipiroriki. Aaka omapokayitairori jiroka
kaari jimayiitzi pairani, irootaki kañaanitakaantaatsiri. ²¹ Ikimitaari iroñaaka
Cristo iriimi Ompiratasorintsirowintaini akaatzi jashiyitai Pawa. ²² Ari
okanta. Tyaryoopiroini ankantaiya antsipashiritaayaari Pawa, imapiro
ankantya oshiritaayaari. Kitishiri ikantakaayitai, iiro akinkishirikitoyitaawo
kaaripirori. Aña ankimitakaantya inkiwantatyiiromi jiñaa kitijyaari. ²³ Kiso
owanakiro awintaashiritaari, ikimaitakai akantaki: “Noyaakoniintani jinatzti
Cristo”. Tima tsika itzimi kajyaakaakairori, kiso jowakai irirori. ²⁴ Ontzimatyi
ankinkishirikitairo tsika onkantya aminthashiritaanyaariri pashini
jitakontanya, jantayitairo kamiithari. ²⁵ Iiro owajaantziro apatotapiintya, tima
tzimayitatsi owajaantayitakirori. Aña ontzimatyi aminthashiritatayiayaari
akaataiyini. Ikiro aatatyi antanairo ayotai aritaki impiyi Cristo.

Ikamantayiitziriri antzirori inintakaanikiini kaaripirori

²⁶ Tima aritaki ayotairo tyaryootatsiri, aririka othataashiwaityaawo
owajaantanakiro, impoña aatakairo antayitiro kaaripirori, iiro

ipiyakoitairo ayaaripironka. ²⁷Aña ikamantayitakai anthaawashiriti jowasankitagaikari, tima Pawa japirotairi intaayitairi ikaatzi kisaniintakiriri. ²⁸Pairani, intzimirika piyathatatyaaawoni Ikantakaantani Moisés, tii inishironkaitziri, jowamaitziri inkaatirika mawa kantakotirini. Ari jowamaitakiri iijatzi inkaamachitirika apiti kantakotirini. ²⁹¿Tiima imapiro jowasankitagaitiri manintakirori jantzimotajaantakairi Itomi Pawa? Tima okimiwaitakawo jaatzikashiwaitaitawo kaari opantyaawoni, imanintashiwaitakawomi ikapathainkataki ikamawintantaki. Ari ithainkashiritakiro jantzimotantziri Pawa ishiniwitakanariri intasarintsishiritakairi. Ikawayawaitakiri Tasorintsinkantsi nishironkataniri. ³⁰Irooma aakaiti ayotziri itzimi kantaintsiri:

Naakataki owasankitaantatsini,

Naaka piyakowintantachani.

Iro ikantakiri Pinkathari.

Ikantaitzi iijatzi:

Jowasankitaayitziri Pinkathari ikaatzi jashitaari irirori.

³¹¡Kimitataika antawoitimi inthaawashirikitimi jiyoitai iriitajaantakimi owasankitaantaatsini Kañaaniri Pawa!

³²Pinkinkishiritakotya. Tima iirokayitaki pairani kimisantanaantsiri, kimiwaitaka pinkitijiyinkatakotaimi. Ipoña piñaakiro ikimaatsitakaitakimi. ³³Piñaayitakiro iijatzi ikisaitakimi, jowatsinaitakimi tsika ipiyotaita. Pikimoshiritakaayitakiri awijiyimoyitakiri okaatzi piñaakiri iiroka. ³⁴Pikimoshiritakairi ikaatzi jomontyaayitakiri, piñaayitakiro iijatzi jaapithaitakimiro tzimimoyitzimiri. Iro kantacha, iikiro piyaatatyi piminthashiritanatya, tima piyotaiyini onkaati piñiiri paata, owanaa okamiithapirotzi, tii othonkanita. ³⁵Irootaki iiro powajyaantantawo okaatzi pawintaanaari, tima antawoitii impinaitaimi paata. ³⁶Amawi pinkantya pantayitanairo ikowakaayitzimiri Pawa, ari onkantya piñaantaiyaawori ikajyaakaakimiri.

³⁷Tima ikantzi Pawa:

Iiro ijyinkaa jariitanyaari aatsikitzimataintsiri,

Iiro osamani inkantya.

³⁸Tampatzikashiri inkantya awintaashiriri, ari jiñiiro jañaantaiyaawo.

Irooma aririka impiyashiritai, iiro jinimotakaanawo.

³⁹Irooma aakaiti, tii akimitari ikaatzi piyashiritachari, intzimi japirotairi. Aña awintaashiriyitaa aakaiti, ari añiiro añaashiriyitai.

Awintaashirinkantsi

11

¹Jiroka okantakota awintaashirinkantsi. Okimitaty aririka inkantashiriiti: “Aritaki imataty nokowapirotani”. Jiyopirotaajantaki aritaki imataty ikowiri, onkantawitatyi tikira

jiñiro. ² Iro jawintaashirinka achariniiti kantakaawori okanta Pawa ikinkithatakotantakariri kamiithaini. ³ Iro awintaashirinkantsi kantakaawori amatantawori akimathatairo okantajaantaka jiwitsikantakawori Pawa kipatsi. Apa jiñaawaitaki, matanaka iwitsika. Ari opoñaanakari iwitsikanaka jiñaayitairi iroñaaka kaari koñaataajaitatsini pairani.

⁴ Iro jawintaashirinka Abel kantakaariri itaantakanariri Pawa jashitakaariri, anaakotanakiro jashi Caín jashitakaawitariri Pawa. Iro kamiithatzimotakiriri itaakiri Abel. Ari ikantaki Pawa: "Kamiithashiri jinatzi Abel". Okantawitaka ikamaki Abel, iinta akimakotapiintziri kimiwaitajaantaka irojatzi jiñaawaitimi irirori, tima iro kantakaawori ikimisantaki. ⁵ Iro jawintaashirinka Enoc kantakaariri jaantaitaariri, tii jiñiro inkami. Tii jiñaitairi, tima inkitiki jagairi Pawa. Pairani iinta isaiki kipatsiki, ikantakiri Pawa: "Iiroka inimotakaapirotakinari". ⁶ Tima kaari matironi ontzimi jawintaashirinka, tii inimotziri Pawa. Aña aririka inkowayiiti jiyopiroitairi Pawa, ontzimatyii inkimisantai, imapiro tzimatsi Pawa. Ontzimatyii inkimisantai ari jimatakaayitairi Pawa inkaati kowapirotaatsini jiyotairi. ⁷ Iro jawintaashirinka Noé kantakaariri jiwitsikantakawori antawoiti shintsipaa inkini jowawijaakotiri ijyininkamirinkaiti. Tyaaaryoo ipinkathatasorintsitanitzi irirori. Tima iri Pawa kamantakiri onkaati awijatsini, kaari jiñaitajaitzi pairani. Iro opoñaantari jiñaitakiro mapirotachari jowasankitaayiitairi isaawijatziiti. Ari jowamiithashiritakiri Pawa, tima irootaki ikajyaakagaitakiniriri kimisantanirii.

⁸ Iro jawintaashirinka Abraham kantakaawori ikimisantantakariri Pawa ikantakiri pairani ishitowi inampiki jiyaati pashini nampitsi ikajyaakaakiniriri. Iro jantakiri Abraham, jataki okantawitaka tii jiñiro tsika jiyaati. ⁹ Iro jawintaashirinka Abraham kantakaawori jimatantakawori jinampitawo pashiniki kipatsi tsika tii itzimapai ijyininka irirori. Ari isaikakiri ipankojyitatari mishinantsimashi. Ari ikimitaakari Isaac, Jacob, tima irijatzi ikajyaakagaitakiniriri iijatzi. ¹⁰ Iro jimatantakawori Abraham inampitakawo, tima jiyotzi ari inkañaanitai inkitiki. Kimiwaitaka iri ñaampiyakawori nampitsi otzimajaantzi jiwitsikairi Pawa, tsika inampipirotaiyaawo paata. ¹¹ Aña imatsitataikawo iroori Sara, owaiyantai okantakaawo awintaashirinka. Aritaki antawopirowitaka, kaawitapaaka owaiyantantyaari. Iro kantacha, imatairo owaiyantai, tima awintaashiritanakari Pawa aritaki jimonkaatakiniro ikajyaakaakinirori. ¹² Ari okanta. Oimi Sara, owamaimawitakari jantaripironka, jowaiyantakairo iina, irojatzi ijyikitantaari ichariniyitari, ikimitaari ijyikitzi impokiro, ikimitaawo impaniki ojyikitzi jiñaathapiyaaki. Imapiro ijyikipirotai, tikaatsi matironi jiyoitai tsika ikaatzi ijyikitzi.

¹³maawoni jirikaiti (Abraham, Isaac, Jacob, Sara), ikamakoyitakiro jawintaashirinka, tii jiñaajaitziro okaatzi ikajyaakagaitakiriri. Apa jiñaampiyankawo. Intaina okantaka inkitti ikowashiritakiri inampitayaawo. Irootaki ikantayitantari: “Asaikaminthatashita kipatsiki, kaari anampi, akimitakowitzakari kaari tzimatsini ijyininkamirinkaiti”. ¹⁴Tima jiñaawaitaitakiro kantainchari ñaantsi, ari ayopirotziri imapiro jaminaminaitzi pashini nampitsi tsika inampipirotaityaawo kamiihaini. ¹⁵Iroomi inkinkithatakoyiti impiyamachiiyitaimi inampiitiki ipoñaayitakawo pairani, aritya jimatakiromi impiyayitai. ¹⁶Aña tzimatsi pashini ikowapirotakiri anaakopirotzirori, janta inkitiki ikowiro. Irootajaantaki jiwitsikakiniriri Pawa jashiiti jirikaiti, tima Pawa tii ikaaniwintakotari ikantapiintakiri “Nowawaní”.

¹⁷Iro jawintaashirinka Abraham kantakaakawori itaantyaanaririm Pawa japintziti itomi Isaac, tima Pawa jiñaantatyawo jawintaashirinka Abraham. Iroowitainchami japintziryiirimi jowaiyani itomi, ¹⁸okantawitaka ikantakiri Pawa:

Iri Isaac piñaantaiyaari intzimai ojyiki pincharinityaari. ¹⁹Tima Abraham jawintaashiritakari Pawa jiyotzi ari jañaakagairi kamatsiri. Irootaki Pawa joipyantaanariri Isaac, tima iri ojyakaawintakiro jañaayiitai. ²⁰Iro jawintaashirinka Isaac kantakaakawori itasonkawintantakariri Jacob ipoña Esaú, iro ojyakaawintacha awijayitatsini paata. ²¹Iro jawintaashirinka Jacob kantakaakawori itasonkawintantakariri apitiroiti itomi José. Iroatzi jawintaashirinka Jacob-ni kantakaakawori ithaamintantakariri Pawa ikotzipookitantakari ikamimataki. ²²Iro jawintaashirinka José kantakaariri ikantantanakari ikamimataki, ikantzi: “Aririka ishitowayitai Egipto-ki ajyininka itzimi ichariniyitari Israel, jaminai tsika inampitayaawo”. Ikantaki iijatzzi: “Ontzimatyii jaitanairo paata notonkipooki”.

²³Iro jawintaashirinka ashitariri Moisés kantakaariri jimanantakariri jiinchaanikiti owakiraa itzimapaaki, iroatzi itzimakotantakari mawa kashiri. Tima kamiithaini ikantaka iinchaaniki. Ari ipiyathawaantitakawo ashitariri Moisés ikantakaantakiri pinkathari, intsitokaitiri maawoni iinchaaniki shiramparitatsini. ²⁴Iro jawintaashirinka Moisés kantakaariri kaari ikowanta incharinityaari pinkathari Faraón, okantawitaka iro oimotantakiri irishinto pinkathari. ²⁵Aña iro ikowaki intsipatyari atziriiti jashitari Pawa, ari itsipatakarri ijyininkapaini jowasankitaawaititziri, tii ikowaajitziro jinintaawaitayaawo kapichiini jinintashiyitari irirori. ²⁶Tima jiyotaki Moisés okowapirota jowinkatharyaitiri Cristo, iro anairori ontzimimotairimi jajyaagawo Egipto-jatzi. Aña iro jiñaampiyakari impinayiitairiri paata. ²⁷Iro jawintaashirinka Moisés kantakaariri ishiyatkarri Egipto-ki. Tii iro jimanantakari ithaawantari pinkathari

inkisaniintiri, aña ityaaryooowintatziro onkaati jantakairiri Pawa, okimiwaitakawo jiñaapootatyiirimi Pawa kaari koñaanitatsini.²⁸ Iro jawintaashirinka Moisés kantakaawori jimonkaatziro ikantakaantaitakiro Anankoryaantsi, itsikirisantakawo iraantsi iiro jowamaantari maninkari apirotaniri itzinkamitari jowaiyaniti.

²⁹ Iro awintaashirinkantsi kantakaawori jimontyaantakawori Inkaari Kityonkaari, janiiitayakini okisopathataki. Irooma jimawitapaakawo Egipto-jatzi, piinkaiyakini.³⁰ Iro awintaashirinkantsi kantakaawori jimatantakawori jinkijinkitakiro Jericó okaatzi 7 kituijyiri, irojatzi jiñaantayiitakawori opookathapitaki nampitsi.³¹ Iro awintaashirinka Rahab kantakaawori aantawakariri kamiitha owayiriiti aminaantachari, ari okanta tii otsipatantari piyathariiti japiroitakiri. Okantawitaka jiroka Rahab mayimpiro inawitaka.

³² ¿Nonkinkithatakotirma pashini? Iiro nothotaakotziri. Jirika ikaatzi: Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel, ipoña Kamantanantiriiti.^k

³³ Iro jawintaashirinka jirikaiti kantakaayitaariri okanta: Itzimantari oitsinampaayitairiri pinkathariiti, pashini tampatzikashiriyitaatsiri, pashini ñaayitairori ikajyaakagaitakiniriri, pashini jookawiitakari imoonaki kajyikari tii jatsikiri,³⁴ pashini jookawiitakari paampariki tii itagaa, pashini jomaaminthaitakiri jowathaitirimi, pashini ishintsitakagaitakiri, pashini ñaapirotaachari jowayirita, pashini jomishiyayitaki owayiriiti poñaachari pashiniki nampitsi.³⁵ Tzimatsi tsinani ñaayitairiri ojyininkamirinkaiti jañaayitai ikamawitaka. Iro kantacha tzimatsi pashini kamimayitantsiri jompojawaitaitakiri, tii jowajaantanakiro jawintaashirinka impakaantaityaaririmi. Aña oyaaniinta ikanta jañaapiroyitai paata, iiro okimitaawo añaawita iroñaaka.³⁶ Tzimatsi itzimi ithainkawaitaitziri ipoña ipajawaitaitakiri, pashini joojoyiitakiri ipoña jomontyaayiitakiri.³⁷ Tzimatsi ipichiitakiri, pashini itankaitakiri, pashini josataayiitakiri. Tzimatsi pashini anii-aniiwaitatsiri apa ikithaamachiitakari mishinantsimashi, pashini kowityaapirowaitani ikantaka, pashini ojyiki jaminaminayiitakiri, pashini ikimaatsitakagaitakari.^l ³⁸ Pashini ikinawaiyitaki otzishimashiki, pashini inampiyitakawo omoonaki. Tii aritaajaitzi ankimitakaantiri jirikaiti isaawijatziiti. Aña iriitaki kowapirotachari.

³⁹ Iro jawintaashirinka jirikaiti kantakaawori okanta ikinkithatakontaariri Pawa kamiithaini, okantawita tikira jiñaayitairo

^k **11.32** Ikaatzi iitachari jaka: Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, iri jiwayitakiriri Judá-mirinkaiti pairani, owakiraa jinampitakawo Canaán-ki. Iro kipatsi ikajyaakaakiniriri Pawa jinampityaawo janta. Jirikaiti jiware itsipatakari jowayirita ontzimatyii jomanatya jimatantyaawori jinampityaawo janta tsika ikajyaakaakiri Pawa. ^l **11.37** Ikantakoitziri jaka mishinantsimashi, iro imishina oijya ipoña cabra.

ikajyaakaayitakiriri.⁴⁰ Tima jiñaampiyakawo Pawa otzimi anairori: Ikwakaakairo aakaiti antsipataiyaari jirikaiti, inkamiithashiritakaayitai maawoni.

Kimpoyaa owanairi Jesús

12 ¹Irootaki, añaashintsiyantyaari iijatzi aakaiti, ankimitakaantiro anaakotantatyimi, okimiwaitakawo iijatzi impiyotatyiyyami jirikaiti jaminayitaimi mayitakirori jawintaashiritaka, amatakoyitairi aakaiti. Amatantyaawori ashiyi shintsiini, ookanairo asamawopooki amatsinkakairi ashiyi. Iro ojyakaawintachari asamawopooki aririka ookawintairo akaaripiroshiriwaitzi. Ari añaiero aakowintyaawo ashiyapiintai. ²Ikimita shiyachari ikamaitawo jaminiro tsika jariitya, ari ankimitanayaari aakaiti, kimpoyaa owanairi Jesús itakawori jawintaashiritakaayitakai. Iriitaki monkaatakaironi iijatzi awintaashiritani. Iriitaki ankimitakotaiya, tima jiñaampiyakawo irirori jinintaiyaari. Irootaki jamawitantakawori ipaikakowiitakari, okamiithatzimotakiri ikaaniwintawiitakari ikamawitapaintai. Ari saikai iroñaaka jakopiroriki Pawa ipinkathariwintantai.

³Aririka ankinkishiritakotiri Jesús jamawitakiro ikisaniintawaitakiri kaaripiroshiriri, iro thaamintashiritakagaini iijatzi aakaiti amawitiro, iiro okantzimoniintashiriwaitai. ⁴Aritaki piñaashintsiyatakari iirokaiti kaaripirori, iro kantacha tikira piñiilo inkaphathainkatakaimi.

⁵Aamaa pipiyakotakiro ishntsithatantzimiro Pawa osankinarintsi, ikimitakaantzimi iirokami itomiiti, ikantzimi:

¡Notomí! Iiro pimanintziro aririka jowasankitaimi Piwinkathariti.

Iiro okantzimoniintawaitzimi aririka ishntsithatimi.

⁶ Tima iri jitakotajaantani Pinkathari jiñaantakaapiintari.

maawoni ikimitakaantaari itomi, jowasankitairi.

⁷Onkaati awijyimoyitimiri pinkimitakaantiro Awinkathariti ñaantakaashiritzimiri. Tima ikimitakaantaimi Pawa iiroka itomi.

¿Tima jowasankitaapiintziri itomi ikaatzi iwaapatiitari? ⁸Ontzimatyi jowasankitaayitai maawoni. Tiirika piñiilo iiroka, kimitaka tikira itomipirotzimi Pawa, aña otomi mayimpiro pinatzi. ⁹Okimita iijatzi, tzimatsi koñaaniri ashitairi owasankitairi, apinkathatziri irirori.

¿Iiroma amapiroztirori apinkathatairai Ashitairi kaari koñaaniri, onkantantyaari añaashiriyitai? ¹⁰Tima ikaatzi ashitairi koñaaniri kapichiini jowasankitaayitai, tsika okantzimotari irirori. Iriima Pawa jowasankitaayitai irirori onkantya inkamiithashiritakaantairi, ari onkantaki iijatzi intasorintsishiritakai ikimita irirori. ¹¹Tii inimoshiriyitai jowasankitaaminthaitai, aña owanaa onkantzimoniintashiriwaitai. Iro kantacha paata, ikaatzi kaari manintironi jowasankitaayitziri, aririka inkamiithashiriyitai, ari jiñiilo isaikai kamiithaini.

Apaatakirori inishironka Pawa

¹²Irootaki piñaashintsityaari pinkimityaari ñaantapiintakawori ishiya, jiñaashintsita ijywata ishipitajyimpawitaka, ari ikimitairo iijatzi ishipitayiritowitaka, jiñaashintsita. ¹³Pinkimiyitayaari iirokaiti shiyapiintachari tsika okamiithawokitzi kaari ñaayitironi inkithoki ishipitakiitaki. Aña ontzimatyii intikatsikiiti. ¹⁴Aapatziya pinkantawakaiya, piñaashintsitya pintasorintsiriti. Tima iirorika pimayitairo jiroka, iiro piñiiri Apinkathhatani.

¹⁵Paamawintyaari inkaati apaatakironi inishironkayitai Pawa. Paamawintyaari oitzipinashiritaniri, joitzipinairikari ikaatzti kimsantatsiri. ¹⁶Paamawintyaari mayimpirlatsiri. Paamawintyaari thainkatasorintsitaniri kimityaarini pairani Esaú, ikowajaantzi jowawatya apawojatz, ari ipimantakiro ikajyaakaitakiriri itzinkamitari itzimi. ¹⁷Tima piyotzi iirokaiti aritaki jimatakiro Esaú kantachari, ojyiki ikowawitaa ifñiromi intasonkawintayiitiri, antawoiti jiraaktakawo. Iro kantacha tii jiñiimaitaawo tsika inkinakagairo ikinakaashitakari.

¹⁸Tima tii pikimitari iirokaiti aakirori pairani Ikantakaantaitani. Jiyaataiyakini irirori otzishiki tsika otzimi koñaanitatsiri. Ojyiki otaantzi, tsiniriki okantaka, ooriinkataki, antawoiti otampiyataksi. ¹⁹Ikimakiro ityootaitizi. Ikimaki iijatzi antawoiti jiñaawaitaitizi, ari ithaawayianakini, ojyiki jamanaiyawitakan iiro ikimantawo kantachari. ²⁰Tima ojyiki ithaawantashitakawo okaatzti ikantakaantayiitakiri, ikantaitzi:

Iiro pikinayitzi jaka otzishiki. Tii aritaajaitzi pinkinakaayitiri kapichiini pipirayitari janta. Aririka inkinayiitaki kapichiini janta, ontzimatyii itsitokaitiri, ontzimatyii jowathaitiri.

²¹Imapirotaty okowiinkatzi ikantzi Moisés:

Antawoiti nothaawaki, okawaitakina.

²²Tii pikimitari iirokaiti ikaatzzi ñaakirori, aña iirokaiti ojyakariri jataintsiri otzishiki iitachari Sion, saikatsiri nampsiki Jerusalén. Iro ojyakaawintachari piyaayitai inkitiki tsika isaiki Pawa Kañaaniri. Tima ari pintsipataiyaari iirokaiti ipiyotapaa maninkariiti. ²³Pintsipataiyaari piyotachari janta jawintaashiritaari Itzinkamitani Pawa, tima iriyitaki osankinataktainchari isaikayitai inkitiki. Pintsipatajaantayaari Pawa, yakawintairini maawoni. Pintsipataiyaari ishiriiti kimsantzinkariiti jothotyaitakiri ikamiihashirikitakaitairi ironaaka. ²⁴Pintsipataiyaari iirokaiti Jesús, poñaakaantanaawori owakiraari kajaakaawakaantsi, kapathainkataintsiri ikamawintayitakai. Tima jiroka iriraani Jesús kimiwaitakami oñaawaitatyimi, anaanakiro okinkithatakotakiri pairani iriraani Abel.^m

^m **12.24** Pairani itsitokantakariri Caín iririntzi Abel, ikantaki Pawa: “Kimiwaitaka onkaimatyili iriraani Abel jaminaminatzi inkisawintayiityaari”. Ari ipoñaari ikantayiitzi kimiwaitaka oñaawaitatyimi iraantsi. Irooma oñaawaitizi iriraani Cristo, tii ikowi inkisawintayiityaari, aña okowi ompiyakotantiro kaaripirori.

²⁵ Paamaiya papaatzirikari Pawa aririka jiñaanashiritimi. Tima pairani ikaatzi kimawitakariri Pawa jiñaawaitzi jaka kipatsiki, jowasankitaakiri jimanintakiro okaatzi ikantziriri. Aaka jimapiroti jowasankitaayitai, aririka ampiyashiritaki akimayiwitakari jiñaanashiritakai inkijatzi.

²⁶ Pairani aririka jiñaawaiti Pawa, jontziñaakaawo kipatsi. Irooma iroñaaka, tzimatsi okaatzi ikajyaakaakairi, ikantzi:

Ari napiitairo nontziñaakairo, tii apa kipatsi, aña ari imatsitaiya inkiti iijatzi.

²⁷ Tzimatsi iita ojyakaawintachari ikantziri: "Ari napiitairo". Iro ojyakaawintacha aririka jotikairo okaatzi jiwitsikayitakiri, japirotairo jiwitsikan kaari initatsini, apa osaikayitai initatsiri. ²⁸ Irooma aakaiti, impinkathariwintayitai janta tsika initanitapai. Irootaki ampaasoontantyaariri Pawa, pinkatha owairi, antawaitainiri. ²⁹ Tima Pawa, iriitaki kimitakariri paampari taantatsiri.

Jantanairi kimisantatsiri

13 ¹ Ontzimatyii pitakotapiintanaiyaari "Iyikiiti". ² Iiro powajyaantziro poimaayitiri pipankoki ariiyitachari pinampiki. Tima itzimayitzi antakirori, tikaatsi kamantirini, iri maninkariiti joimaaki ipankoki. ³ Iiro pipiyakotziro paamaakowintaiyaari pikaatzi pikimisantayitai itzimi jomontyaayiitziri. Pinkimitakaantiro arirkami pinkaatiri jomontyagaitimi. Ari pinkimitairi ikaatzi jowatsinawaitaitzi, paamaakowintaiyaari, tima piyotzi iiroka tsika okantawaita aririka inkimaatsitakaayitai. ⁴ Pinkinataiyaari piimi, iiro japitiwaitzimi pashini. Tima jowasankitairi Pawa mayimpiriwaitatsiri. ⁵ Iiro pinintashiwaita pojityiiri kiriiki. Inimotimi piñiiro tzimimoyitakimir. Tima iri Pawa payitimironi kowityiimotimir, jiroka ikantaki:

Iiro nookawintaimi.

Iiro nookimi apaniroini.

⁶ Irootaki awintaashiritantyaariri aakaiti, ankantayitai:

Iri Nowinkathariti nishironkataanari.

Tikaatsi nonthaawakaiya.

¿Tzimatsima inkantaina atziri?

⁷ Pinkinkishiritakotiri jiwatatakimiri pikimisantayitai, kinkithatakotapiintzimirori jiñaani Pawa. Pinkinkishiritakotiri tsika ikantayita isaiki, oita jimonkaayitakiri iriroriiti. Pinkimitakotaiyaari tsika ikantakiro jawintaashiriyitaka. ⁸ Irojatzi ikanta iroñaaka Jesucristo, tsika ikantapainta, ari inkantaitayaani irirori. ⁹ Iiro pishinitairi jamatawiyitimi yotaantzirori kaari tampatzikatatsini, kaari ikimapiintaitzi. Tima iriitaki Pawa tampatzikashiritakaayitairi, inishironkayitai. Ampinkawaitirorika jowayiitari tii otampatzikashiritakaantatzi. Tima tzimatsi mayiwitakawori jiroka,

tiimaita owamiihashiritziri. ¹⁰ Okimiwaitakawo ontzimimoyitaimi owakiraari taapirimintotsi. Itzimi jowamaitakiri janta, iri kamawintakairi aakaiti. Tii okantaajitzi jowayitayaari antawaitatsiri tasorintsithaaniki.ⁿ ¹¹ Tima jayiro pairani Ompiratasorintsipirori iriraani piratsi inthomai tasorintsithaaniki onkantya impiyakoyiitantlyaariri iyaaripironka, jaayitziro iwatha piratsi othapitapaa nampitsi ari intaayitiro. ¹² Ari okimitakari iijatzi, jowamaayiitakiri Jesús othapiki nampitsi, ari ikimaatsitakowintantaka ikapathainkataki jowamiithashiriyitantairi. ¹³ Ontzimatyi ankimitaantiro aakaiti ashitowatyimi nampitsiki aatatyi tsika isaiki Jesús, manintaari jowayilai ikimitaitakiri pairani irirori. ¹⁴ Tim a jak tsika asaikayitzi iroñaaka iiro okantaitatyaani. Irootakiañaampiyantawori tsika anampitaiyaawo paata. ¹⁵ Irootaki, anthaamintantyaari, ampairyiilo iwairo irirori. Iro poyaataawoni okithoki pankirintsi jashitakaayitakariri pairani. ¹⁶ Ari okimitari iijatzi, iiro powajyaantziro kamiithari, pimpawakaiya tzimimotzimiri. Iroatzi kimitakawori kamiithatzimotziriri pairani Pawa itaayiitziniriri. ¹⁷ Iiro pipiyathatari jiwayitziriri kimisantanaatsiri, iriitaki aamaashiritakowintzimiri. Iri kamantairini paata Pawa iita awijyimoyitakiriri jaamaakoshiriwintayitakimi. Kamiitharika onkantya inkinkithatiri, kimoshiri inkantaiya iriroriiti, iijatzi pinkimitaiyaari iirokaiti. Irooma owashiririka onkantakaiyaari inkinkithatiri, iijatzi onkimitzimotaimi iirokaiti paata, iiro iroopirotzimotaimi.

¹⁸ Pamanakotapiintaana onkantya jiñaantaityaanari tampatzikashiri ninatzi. Kimitaka iro nimatakiri. ¹⁹ Pamanakotapiintaana iijatzi niyatashitanimiri thaankiini iirokaiti.

Iwiyaantawori withataantsi ipoña tasonkawintaantsi

²⁰ Namanamanaatari Pawa, tima iriitaki kamiithari saikakaayitimini, iriitaki añaakagairiri pairani Awinkathariti Jesucristo ikamawitaka. Iri Pawa kimitakaantaimini ñaapirori aamaakowintariri oijya. Owanaa

ⁿ **13.10** Kantakotachari jaka antawaitatsiri tasorintsithaaniki, iriijitaki Ompiratasorintsitaari. Itzimi ishinitaitaki jowapiintyaari tzimagaantatsiri piratsi, tzimagaantatsiri okithoki pankirintsi okaatzi jamayitziri atziriiti jashitakaayiara Pawa. Irooma taapirimintotsi, ari intaapiintayiitniri Pawa okaatzi jashitakaayiitariri, ari ikowakotapiintziri impiyakotainiri iyaaripironka. Iro kantacha ipaikakoyiitakiri pairani Cristo, iroatzi ikamantakari okanta ipiyakopirontaawori irirori kaaripirori, iro poyaataapaakawori okaatzi itaapiintayiitakiro jashitakagaitariri Pawa janta taapirimintotsiki. Tima jiroka inchakota tsika ikamaki Cristo ipaikakoyiitakiri, iro kimitanaawori iroomi owakiraari taapirimintotsi. Tii onkantanai jirika Ompiratasorintsitaari joyaari kamaaintsiri janta. Ari okantari iijatzi, ikaatzi pankinatawori jimonkaayitiromi ikantakaantaitani, ikaatzi pinkawaitzirori owanawontsi, jaminaminawitawo impiyakoyiitainiri iyaaripironka, iiro jiñairo jinintagaiyaawo okaatzi ikamawintantaki Cristo.

ikapathainkataki jowakiraatakaantaawori kajyaakaawakaantsi kantaitaachari iroñaaka. ²¹Namanakowintakimi jiwitsikashiritantimiri pimayitairo kamiithari ikowakaimiri. Pamañaari iijatzi iiroka pimatantyaawori okaatzin imotziriri, tima ayotzi iriitajaantaki Jesucristo matakaironi. Ari inkantaitatyaaani ipinkathaitairi irirori. Ari onkantyaari.

²²Iyikiiti, iiro pisamawo pinkimisantiro okaatzin nosankinatakimir, tima tii ojyikipirotzi. ²³Nokowi piyoti iijatzi jomishitowayiitairi iyiki Timoteo. Aririka jariitapaiya jaka, iriitaki nontsipatanatyaaari niyaatashitim noñiimi. ²⁴Piwithatinari ikaatzin jiwatirimiri janta, iijatzi pashini oitishiritaari. Ari ikimitari Italia-jatziiti jiwithayitzimi. ²⁵;Onkaminta inishironkayitaimi maawoni iirokaiti janta! Ari onkantyaari.